

نقش کویره در تاریخ علم

اگلساندز کویره نقش مهمی در تغییر روشهای تاریخ نگاری علم داشت که به نوبه خود تأثیر ویژه‌ای در نظریات فلسفه علم و جامعه‌شناسی دانش برجای گذاشت؛ از مشهورترین فلاسفه علم که مستقیماً از آئی کویره تأثیر گرفتند، می‌توان به نومانی کویره اشاره کرد.

[امیرمهدی بخشی رادها]

● کویره و تاریخ علم

کویره در تاریخ نوپسین شیوه‌های خود را دارد. تأکید او بر منابع اصلی و دست اول است و سعی دارد تا تمام مطالب را از زبان کسانی که صحنه گردان واقعاتی‌های علمی هستند، بیان کند. بنابراین بخش عظیمی از کتاب‌های او نقل قول تشکیل می‌دهد. انتخاب و کنار هم گذاشتن این نقل قول‌ها بعداً مولفاتی در ظاهر کسی غیر معمول است. این نوع صوری تنظیم شده اند که سرانجام می‌آن که نویسنده تلاش چندانی کرده باشد، مدعای اصلی او را اثبات کند. این نوع نگاه که شاید مرسوم اطلاعات و در پدیدارشناسی باشد، با عبارات شهوید پدیدارشناسان یعنی پیش‌بینی به سوی پدیدارها و هماهنگی دارد. هر پدیدار اعم از یک واقع تاریخی یا غیرتاریخی آنچنان که بر ما ظهور پیدا می‌کند قابل شناسایی است. پدیدارشناسی ادراک کننده از ادراک شونده جدا نیست و در شناسایی پدیدارشناسانه نقطه عزیمت ما، ادراک کننده در تعامل با ادراک شونده ما است. نگرش صحیح به عالم، تجربه صحیح و نگرش غلط تجربه غلط می‌دهد. اینها چیزهایی بود که کویره در هنگام هر بررسی تاریخی به یاد داشت و به کار می‌برد. او اگر چه از تاریخ فلسفه شروع کرد، ولی اهمیت او بیشتر به سبب آثارش در زمینه تاریخ علم است. تحقیقات او در این زمینه باینترجمه مقاله اول «درباره دوران افلاک آسمانی» کویرینیک به زبان فرانسه در سال ۱۹۳۲ شروع شد و با مطالعات درباره گالیله (۱۶۴۲)، انقلاب نجومی (۱۶۶۱) از دنیای بسته تا جهان بیگرن (۱۶۵۷) و مطالعات درباره نیوتن (۱۶۶۶) ادامه یافت. جز این، کتاب‌ها و مقالات فراوانی نیز در مورد تاریخ علم و فلسفه او به جا مانده است که به صورت یک مجموعه در ۲ مجلد به زبان فرانسه و با نام «امیادعالمات و اندیشه کویره» به زبان انگلیسی منتشر شده است.

توجه بیشتر کویره در تاریخ علم معطوف به قرن‌های شانزدهم و هفدهم میلادی بوده است. فزونی که علم تجربی جدید حاصل آن است، دورانی است که به دوران انقلاب علمی معروف شده است. معمول این است که دوران انقلاب علمی را مرگ اندیشه ارسطویی و تولد دانش جدید به مفهوم امروزی می‌دانند. اما کویره برخلاف غالب تاریخ نگاران قبل از خود، به چشم‌باله عقل به خرافه و اسطوره‌ها یا نشستن تجربه به جایی تلاش‌های صرفاً عقلانی نمی‌دید. به نظر او انقلاب

علمی به راستی انقلاب یعنی دگرگونی بنیادی در همه ارکان اندیشه آدمی بوده است و به همین علت است که عظمت آن به درستی کرد نام نمی‌شود. برای او ما که در دوران پس از انقلاب علمی زندگی می‌کنیم و در چارچوب مقولاتی که ساخته این دوران است می‌اندیشیم، تصور چارچوب‌های ذهنی کسانی که قبل از انقلاب می‌زیسته‌اند، بسیار دشوار و چه بسیار ممکن نیست. کویره سعی کرد تا این دگرگونی بنیادی را در بررسی‌های مستقیم منابع اصلی علمی در هر ۲ عصر نشان دهد. این دگرگونی بنیادی همان است که دستمایه توماس کپن فرار گرفت تا مفهوم قیاس‌ناپذیری پارادایم‌های علمی را خلق کند. به باور کویره این گذر نه به یکباره رخ داده است و نه کسانی به قصد در آن دست‌انداخته‌اند و نه حتی کسانی که تسهیل کننده انقلاب علمی بودند، به همه آثار و تبعات آن آگاهی کامل داشتند. دگرگونی تغییر کلمات و اصطلاحات یکی از پیامدهای انقلاب علمی است. بسیاری از تاریخ نگاران متعارف علم که چه‌سپاه نوعی نگاه انبساطی در تاریخ علم قائل بودند، از این نکته غفلت کرده‌اند.

به همین دلیل یکی از عواملی که کویره را به ترجمه مجدد بخش‌هایی از کتاب «درباره دوران افلاک آسمانی» کویرینیک برانگیخت، این بود که می‌دید مترجمان پیشین در زمینه تاریخ علم است. تحقیقات او در اصطلاحاتی استفاده کرده اند که به علم بعد از کویرینیک تعلق دارد و با روح حاکم بر فضای کتاب بیگانه است. او همچنین در پژوهش‌های دوران خود یعنی «مطالعاتی درباره گالیله» نشان می‌دهد که گالیله با همه سهمی که در پدیده‌های فیزیکی جدید دارد، هنوز هم پاینده پاره‌ای از مفاهیم ارسطویی است. برخی از پیامدهای بررسی‌های کویره را می‌توان به صورت زیر صورت‌بندی کرد: ۱- گالیله به تمایز بین حرکت طبیعی و حرکت فیزیکی قائل بود و چاب‌تر از کویره که قانون اینرسی یا لختی که معمولاً آن به نام قانون لختی گالیله یاد می‌شود، متعلق به گالیله نیست. گالیله حرکت طبیعی هر جسم را اعم از جسم خاکی یا جسم افلاکی حرکت دورانی می‌دانسته است. او این حرکت دورانی را بسته و تکرار شونده می‌دانست، در حالی که قانون لختی از حرکت در صورت وارد نیامدن نیرو سخن می‌گوید و نه از حرکت طبیعی. به عبارات دیگر در قانون لختی، تمایزی بین حرکت طبیعی و غیرطبیعی نداریم، در صورتی که گالیله این گونه نمی‌اندیشیده است. دیگر

و معقولیت را با واژه kosmos بیان می‌کردند که ما آن را تاگزیر به کیهان ترجمه می‌کنیم، هر چند که این واژه نمی‌تواند به تمامی مفهوم یونانی آن را برساند. این مفهوم ذهنی به بزرگ ارسطویی بود که انقلاب علمی آن را شکست. در نظر تفکر قبل از انقلاب علمی، نامتناهی به علت این که بر عدم وجود صفت تاهای دلالت می‌کرد، مترادف با بی‌نظمی و عدم تعین و آشوب بود. یک انقلاب و دگرگونی تمام عیار بود. از آن مفهوم به صورت قلب اندیشه علمی جدید درآید. کویره در کتاب از دنیای بسته تا جهان بیگرن می‌گوید که پیدایش مفهوم نامحدود بودن فضا هر چند با تحولات علمی بی‌ارتباط نیست، اما به هیچ وجه نتیجه آن نیست. به باور او این رابطه درست برعکس است. در پیدایش این مفهوم گروهی از متفکران، فیلسوفان و دانشمندان از نیکولای کویرایی (Nicolaus Cusanus) متفکر و فیلسوف سوسیایی قرن پانزدهم تا نیوتن که یک دانشمند است، دست داشته‌اند. مفهوم بیگرنگی در مثلثی متشکل از علم، فلسفه و کلام مسیحی شکل گرفته است. دین و فلسفه مهم‌ترین مبانی متافیزیکی هستند که به علم جدید جهت داده‌اند.

● کویره و پوزیتیویسم
جرمان فلسفه علم در مفهوم جدید آن با پوزیتیویسم آغاز می‌شود. مقایسه اندیشه‌های کویره با این جریان روشی کنده کننده مفهومات نگاه تاریخی او به علم خواهد بود. پوزیتیویسم به مرکزیت حلقه و نیز علاوه بر بنیادهای متعدد در حوزه‌های مختلف، در حوزه تاریخ علم ۳ ادعای اساسی دارند. این سه ادعا به قرار زیر هستند: ۱- رشد علم فرآیندی انباشتی دارد. ۲- تحولات علمی فرآیندی غیر انقلابی است. ۳- تاریخ علم کاملاً درونی است. این طور که برمی‌آید کویره در مورد این هر ۳ با آنها مخالف است. در کهای مخالفت با این ۳ اصل بود که بعدها جریان تاریخی گری در فلسفه علم را توسط کویره، لا کاتوش و لادان به وجود آورد و انقلاب «ساختار انقلاب‌های علمی» را باعث شد. گسست عمیق در مفهوم کویره در تبادل مفاهیم در ۲ دنیا، قبل و بعد از انقلاب قائل است. قول انباشتی بودن علم را به مردم می‌داد. ۲ جهان از خود جدا و قیاس‌ناپذیر برای متناهی می‌نماید. از سوی دیگر اگر علم را انباشتی و نامتناهی و به تبادل مفاهیم در قبل و بعد از تحول علمی متعقد باشییم و همان طور که کویره در بررسی اندیشه‌های استون و اثر فیلسوف کمبریج «هنری مور» می‌گوید، مشاهدات را تکراری زده بدانیم، به سمت نگاه گشتاالی در علم واقع که این خود نافی دومین مورد از موارد پیش گفته در مورد پوزیتیویسم است. یعنی با یک علم انقلابی طرف هستیم. به باور کویره اندیشه‌های فلسفی و دینی در مثلث علم، دین و فلسفه در جهت‌دهی به انقلاب علمی اثر دارد، یعنی برخلاف پوزیتیویسم‌ها نمی‌توان فقط با توسل بر تحلیلهای فلسفی منطقی درونی علم رشد و تکثیر و تحولات آن را توضیح داد و این امر را در سمت تاریخ نگاری بیرونی یعنی پروژه‌ای که خود کویره شروع کرد، سوق می‌دهد.

آنست. به نظر کویره این مفهوم بهتر از مفهوم دیگری است که فکر قدیم به فکر جدید ارتشاش می‌دهد. این مفهوم کلید درک انقلاب علمی است. مفهوم فضای بیگرن پیش از انقلاب علمی در کارهای اقلیدس وجود داشت، چرا که هندسه او بر پایه مفهوم بیگرنی عالم بنا شده بود ولی به باور تمام فلاسفه ارسطویی و متفکران قرون وسطی این تصور رایجده‌دهم بود. هندسه اقلیدسی آنجا که بی‌نهایت را در خود داشت، هندسه جهان واقع بود. حتی ارشمیدس بسیار کوشید تا این مفهوم را از هندسه نیز بیرون ببرد. دنیای واقعی در نظر یونانیان، متفکران قرون وسطی و دانشمندان علوم طبیعی آن عصر در هشاکار خود یعنی کتاب از دنیای بسته به جهان بیگرن نشان می‌دهد که می‌گردد مفهوم بیگرنی فضا در فاصله قرن‌های نازدهم تا هفدهم میلادی به وجود

تلفن گروه اندیشه ۸۸۷۶۱۲۵۷

نوبت دوم

آگهی مناقصه عمومی دو مرحله‌ای

شماره ۸۶۰۰۰۳

سازمان امداد و نجات جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران در نظر دارد اقدام به خرید و نجات خدمات مندرج در برگ شرایط شرکت در مناقصه از طریق مناقصه عمومی در بدوین مرحله نماید.

نوع کار	تعداد	مبلغ تخمین قیمت در مناقصه
گسترش ویرا	۳۰۰۰۰۰۰	۷۰۰۰۰۰۰۰۰
گسترش ویرا	۲۰۰۰۰۰۰۰	۹۰۰۰۰۰۰۰۰
گسترش ویرا	۲۰۰۰۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰۰۰
گسترش ویرا	۲۰۰۰۰۰۰۰۰	۹۰۰۰۰۰۰۰۰
گسترش ویرا	۲۰۰۰۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰۰۰

محل دریافت اسناد و تحویل مدارک: سازمان امداد و نجات جمعیت هلال احمر - طبقه دوم - مدیریت تدارکات و پشتیبانی مراجعه به - دبیر مناقصه و تکمیل آن نسبت به تحویل مدارک در پلکتهای بسته مجزا و معیوم شده و جداگانه تا تاریخ ۸۶/۵/۱۷ اعلام نمایند.

هنرید در آگهی به عهده برنده یا برندگان مناقصه می‌باشد و به درخواست مراجع‌گنندگان قبل و بعد از تاریخ تعیین شده در برگ اعلام می‌شود.

مجموعت خدمات و پشتیبانی سازمان امداد و نجات

من آسمان امن توام؛ بیادگین

اطلاع رسانی: ۴۸۰۳۱۸۸۸

شرکت بیمه نوین (سهامی عام)

www.novininurance.com

آگهی مناقصه عمومی

شماره ۸۶/۴/۱۰۹

شرکت پاستوریزه یگانه گلستان در نظر دارد نسبت به خرید یک دستگاه R.O تمام اتوماتیک جهت تغلیط برصیت UF با ظرفیت ورودی ۱/۷۰۰۰ لیتر (در ساعت) از طریق مناقصه عمومی و بر اساس برگ شرایط از برنده مناقصه خریداری نماید. لذا تولیدکنندگان و فرورشدگان معترین می‌توانند جهت کسب اطلاعات بیشتر و دریافت برگ شرایط شرکت در مناقصه و ارائه پیشنهادات خود حاکماتر تا پایان وقت اداری روز چهارشنبه مورخ ۸۶/۵/۲۷ به آدرس: گرگان - خیابان بسیج - شرکت شیر پاستوریزه یگانه گلستان مراجعه و پیشنهادات خود را در پلکتهای لک و مهر شده در قبل اخذ رسید به دبیرخانه این شرکت تحویل نمایند.

هماهنگ کننده: امور خرید و قراردادهما | **تلفن:** ۰۱۷۱-۴۴۳۳۵۵۰

شرکت پاستوریزه یگانه گلستان

«آگهی مناقصه نوبت دوم»

شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی منطقه یزد در نظر دارد امور مربوط به فعالیت‌های ذیل را از طریق مناقصه عمومی به پیمانکار واجد شرایط وکلتر نماید:

الف: خدمات قابل واگذاری

- ۱- واگذاری کلیه امور مرتبط با دریافت، ذخیره‌سازی، نقل و انتقال، ایمنی و آتش‌نشانی، تعمیر و نگهداری واحدها، تحویل سوخت به هوایپماها و بلغرکدها در فرودگاه‌های یزد و طبس.
- ۱- مدارک جهت شرکت در مناقصه:
- ۱- ارائه درخواست کتبی برای شرکت در مناقصه
- ۲- تصویر اسکن شده و آخرین آگهی تغییرات
- ۳- داشتن تخصصی و نظام مدیریت HSE
- ۴- خلاصه‌ای از سوابق کاری و ارائه مدارک مربوطه و رضایت‌نامه از کارفرمایان قبلی در فرم‌موس کیفیت کارهای انجام شده
- ۵- گواهی تأیید صلاحیت از اداره کار و امور اجتماعی
- ۶- سایر شرایط
- ۱- زمان تحویل مدارک مندرج در بند ۶ به روز پس از انتشار شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی - منطقه یزد

آگهی فراخوان نخست مناقصه

شماره ۳۹ سال ۱۳۸۶

شرکت آب و فاضلاب استان آذربایجان شرقی در نظر دارد جهت خرید خدمات حمل و نقل برای دریافت نمونه آرزویی اول آوریل تا ۲۰۰۰ ساعت در منطقه - آذربایجان شرقی - مناقصه عمومی در بدوین مرحله نماید.

محل دریافت اسناد و تحویل مدارک: سازمان امداد و نجات جمعیت هلال احمر - طبقه دوم - مدیریت تدارکات و پشتیبانی مراجعه به - دبیر مناقصه و تکمیل آن نسبت به تحویل مدارک در پلکتهای بسته مجزا و معیوم شده و جداگانه تا تاریخ ۸۶/۵/۱۷ اعلام نمایند.

هنرید در آگهی به عهده برنده یا برندگان مناقصه می‌باشد و به درخواست مراجع‌گنندگان قبل و بعد از تاریخ تعیین شده در برگ اعلام می‌شود.

مجموعت خدمات و پشتیبانی سازمان امداد و نجات

آگهی مناقصه عمومی

شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی - منطقه یزد